

DE
INTEGRATIONE FORMVLAE

AB $\frac{dx}{\sqrt{1-x^2}}$ AD $\frac{dx}{\sqrt{1-xx}}$ EXTENSA.

Auctore

L. LEZLEIRO

Methodus maxime naturalis huiusmodi formulas $\int p dx$ tractandi in hoc consistit, ut eae ad alias huiusmodi formas $\int q dx$ reducantur, in quibus licet q sit functio algebraica ipsius x ; quandoquidem regulae integrandi potissimum ad tales formulas sunt accommodatae. Huiusmodi autem reductio nulla profecto laborat difficultate, quando functio p ita est comparata, ut integrale $\int p dx$ algebraice exhiberi queat. Si enim fuerit $\int p dx = P$, ita ut formula proposita sit $\int dP/x$, ea sponte reducitur ad hanc expressionem: $P/x - \int \frac{P dx}{x^2}$, sicque iam totum negotium ad integrationem huius formulae $\int \frac{P dx}{x^2}$ est perductum. Quando vero formula $\int p dx$ integrationem algebraicam non admittit, quemadmodum euenit in nostra formula proposita $\int \frac{dx}{\sqrt{1-xx}}$, talis reductio successu penitus

caret. Cum enim fit $\int \frac{dx}{\sqrt{1-xx}} = A \sin x$, ista reductio daret

$$\int \frac{dx}{\sqrt{1-xx}} = A \sin x / x = \int \frac{dx}{x} A \sin x$$

ficque post signum integrationis noua quantitas transcens A sin. x occurreret, cuius integratio aequae est abscondita ac ipsius propositae. Quare cum nuper singulari methodo inuenissem esse

$$\int \frac{dx}{\sqrt{1-xx}} \left[\begin{matrix} ab \\ ad \end{matrix} \right] = -\frac{1}{2} \pi / 2$$

expressio integralis eo maiori attentione digna est censenda, quod eius inuestigatio nequam est obuia; vnde operae pretium esse duxi eius veritatem etiam ex aliis fontibus ostendisse, ante quam ipsam methodum, quae me eo perduxit, exponerem.

Prima demonstratio integrationis propositae.

§. 2. Quoniam hic potissimum ad series infinitas est recurrendum, formula autem $1/x$ talem resolutionem simplicem respuit, adhibeamus substitutionem $\sqrt{1-xx} = y$ vnde fit $x = \sqrt{1-yy}$, hincque porro

$$1/x = \frac{yy}{2} - \frac{y^4}{4} + \frac{y^6}{6} - \frac{y^8}{8} + \text{etc.}$$

hoc igitur modo formula integralis proposita $\int \frac{dx}{\sqrt{1-xx}}$ transformatur in sequentem formam:

$$\int \frac{dy}{\sqrt{1-yy}} \left(\frac{yy}{2} + \frac{y^4}{4} + \frac{y^6}{6} + \frac{y^8}{8} + \text{etc.} \right)$$

vbi, cum fit $y = \sqrt{1-xx}$, notetur integrationem extendi debere ab $y = 1$ vsque ad $y = 0$; quare si hos terminos integrationis permutare velimus, signum totius formae mutari oportet.

§. 3. Quo autem minus tali signorum mutatione confundamur, designemus valorem quaesitum littera S, vt fit

$$S = \int \frac{dx}{\sqrt{1-xx}} \left[\begin{matrix} ab \\ ad \end{matrix} \right]$$

atque

quae facta substitutione $y = \sqrt{1 - x^2}$, habebimus, uti modo monstravimus

$$S = \int \frac{dy}{\sqrt{1-y^2}} = \frac{y}{2} + \frac{y^3}{2} + \frac{y^5}{6} + \text{etc.} \quad \left[\frac{qb}{ad} y \equiv 0 \right]$$

sub his autem integrationis terminis, scilicet ab $y = 0$ ad $y = 1$, sicut satis notum est, singulas partes, quae hic occurrunt, ad sequentes valores reduci:

$$\frac{y}{2} = \frac{\pi}{2 \cdot 2} = \frac{\pi}{4}$$

$$\frac{y^3}{2} = \frac{1 \cdot 3}{2 \cdot 4} = \frac{3\pi}{8}$$

$$\frac{y^5}{6} = \frac{1 \cdot 3 \cdot 5}{2 \cdot 4 \cdot 6} = \frac{5\pi}{16}$$

$$\frac{y^7}{24} = \frac{1 \cdot 3 \cdot 5 \cdot 7}{2 \cdot 4 \cdot 6 \cdot 8} = \frac{35\pi}{256}$$

$$\frac{y^9}{120} = \frac{1 \cdot 3 \cdot 5 \cdot 7 \cdot 9}{2 \cdot 4 \cdot 6 \cdot 8 \cdot 10} = \frac{63\pi}{2048}$$

ubi manifestum est $\frac{\pi}{2} = \int \frac{dy}{\sqrt{1-y^2}}$ ita ut π exprimat rationem diametri ad peripheriam circuli.

S. 4. Quodsi ergo singulos istos valores introducamus, pro valore quaesito S impetrabimus sequentem seriem infinitam:

$$S = \frac{\pi}{4} \left(1 + \frac{3}{2} + \frac{5}{4} + \frac{35}{64} + \text{etc.} \right)$$

sicque nunc totum negotium eo est reductum, ut istius serie summam inuestigetur; qui labor fortasse haud minus operosus videri potest, quam id ipsum, quod nobis exsequi est propositum. Interim tamen ad cognitionem summam huius serie haud difficulter sequenti modo nobis pertingere licebit.

S. 5. Cum sit

$$\frac{1}{\sqrt{1-z^2}} = 1 + \frac{1}{2} z^2 + \frac{1}{8} z^4 + \frac{1}{16} z^6 + \text{etc.}$$

si vtrinque per z multiplicemus et integremus, obtinebimus

$$\int \frac{z dz}{\sqrt{1-z^2}} = \int z + \frac{1}{2} z^3 + \frac{1}{8} z^5 + \frac{1}{16} z^7 + \text{etc.}$$

sicque ad ipsam seriem nostram sumus perducti, cuius ergo valor quaeri debet ex hac expressione: $\int \frac{dz}{z\sqrt{1-zz}} - l z$, integrali scilicet ita sumto, ut evanescat posito $z=0$, quo facto statuatur $z=1$, ac prodibit ipsa series

$$\frac{1}{2^2} + \frac{1 \cdot 3}{2 \cdot 4^2} + \frac{1 \cdot 3 \cdot 5}{2 \cdot 4 \cdot 6^2} + \frac{1 \cdot 3 \cdot 5 \cdot 7}{2 \cdot 4 \cdot 6 \cdot 8^2} + \text{etc.}$$

Hoc igitur modo totum negotium perductum est ad istam formulam integram $\int \frac{dz}{z\sqrt{1-zz}}$, quae posito $\sqrt{1-zz}=v$ transit in hanc formam: $\int \frac{-dv}{1-v^2}$ cuius integrale constat esse $-\frac{1}{2} l \frac{1+v}{1-v} = -l \frac{1+v}{\sqrt{(1-v^2)}}$. Quodsi loco v restituatur valor $\sqrt{1-zz}$, tota expressio, qua indigemus, ita se habebit:

$$\int \frac{dz}{(z\sqrt{1-zz})} - l z = -l \frac{(1+\sqrt{1-zz})}{z} - l z + C = C - l(1 + \sqrt{1-zz}),$$

ubi constans ita accipi debet, ut valor evanescat, posito $z=0$, ideoque erit $C=l2$. Quamobrem, posito $z=1$, summa seriei quaesita erit $l2$, hincque valor ipsius formulae integralis propositae erit

$$\int \frac{dx l x}{\sqrt{(1-x^2)}} = S = -\frac{\pi}{2} l 2$$

prorsus uti longe alia methodo inueneram, ex quo iam satis intelligitur, istam veritatem utique altioris esse indaginis, ideoque attentione Geometrarum maxime dignam.

Alia demonstratio integrationis propositae.

§. 6. Cum sit $\frac{dx}{\sqrt{1-x^2}}$ elementum arcus circuli cuius sinus $= x$, ponamus istum angulum $= \Phi$, ita ut sit $x = \sin. \Phi$ et $\frac{dx}{\sqrt{1-x^2}} = d\Phi$, atque facta hac substitutione valor quantitatis S , in quem inquirimus, ita repraesentabitur: $S = \int d\Phi l \sin. \Phi$ [$\begin{smallmatrix} a \\ ad\Phi \end{smallmatrix} \begin{smallmatrix} \Phi \\ = 0 \end{smallmatrix} \begin{smallmatrix} \Phi \\ = 90^\circ \end{smallmatrix}$]. Cum enim ante termini fuissent $x=0$ et $x=1$, iis nunc respondent $\Phi=0$ et $\Phi=90^\circ$ siue $\Phi=\frac{\pi}{2}$. Hic igitur totum negotium eo redit, ut formula $l \sin. \Phi$ commode in seriem infinitam converta-

Hanc autem finem ponamus $l \sin. \Phi = s$ eritque
 $\int \frac{2 \sin. \Phi}{l \sin. \Phi} \dots$ Nouimus autem esse

$$\frac{2 \sin. \Phi}{l \sin. \Phi} = 2 \sin. \Phi + 2 \sin. 4 \Phi + 2 \sin. 6 \Phi + 2 \sin. 8 \Phi + \text{etc.}$$

Si enim unquam per $\sin. \Phi$ multiplicemus, ob

$$2 \sin. n \Phi \sin. \Phi = \cos. (n-1) \Phi - \cos. (n+1) \Phi,$$

eritque prodit

$$\cos. \Phi = \cos. \Phi + \cos. 3 \Phi + \cos. 5 \Phi + \cos. 7 \Phi + \cos. 9 \Phi + \text{etc.}$$

$$\cos. 3 \Phi = \cos. 5 \Phi - \cos. 7 \Phi - \cos. 9 \Phi - \text{etc.}$$

Hae igitur serie pro $\frac{\cos. \Phi}{\sin. \Phi}$ in usum vocata erit

$$S = C - \cos. 2 \Phi - \cos. 4 \Phi - \cos. 6 \Phi - \cos. 8 \Phi - \cos. 10 \Phi - \text{etc.}$$

ubi cum $\sin. \Phi = l \sin. \Phi$ ideoque $s = 0$, quando $\sin. \Phi = 1$

ideoque $\Phi = \frac{\pi}{2}$, constantem C ita definire oportet, ut posito

$$\Phi = \frac{\pi}{2} \text{ eradat } s = 0, \text{ ex quo colligitur fore}$$

$$C = \frac{1}{1} + \frac{1}{3} + \frac{1}{5} + \frac{1}{7} + \frac{1}{9} + \text{etc.} = -\frac{1}{2}.$$

§. 7. Cum igitur sit

$$l \sin. \Phi = -\frac{1}{2} \cos. 2 \Phi - \frac{1}{3} \cos. 4 \Phi - \frac{1}{5} \cos. 6 \Phi - \frac{1}{7} \cos. 8 \Phi - \text{etc.}$$

erit valor formulae propositae

$$\int \frac{l \sin. \Phi}{l \sin. \Phi} = C - \Phi / 2 - \frac{1}{8} \sin. 2 \Phi - \frac{1}{8} \sin. 4 \Phi - \frac{1}{72} \sin. 6 \Phi$$

$$- \frac{1}{640} \sin. 8 \Phi - \frac{1}{5760} \sin. 10 \Phi - \text{etc.}$$

quae expressio cum euanescente debeat posito $\Phi = 0$, constans hic angulus erit $C = 0$, ita ut iam in genere sit

$$\int \frac{l \sin. \Phi}{l \sin. \Phi} = \Phi / 2 - \frac{2 \sin. 2 \Phi}{2 \cdot 2} - \frac{2 \sin. 4 \Phi}{4 \cdot 4} - \frac{2 \sin. 6 \Phi}{6 \cdot 6} - \frac{2 \sin. 8 \Phi}{8 \cdot 8}$$

$$- \frac{2 \sin. 10 \Phi}{10 \cdot 10} - \frac{2 \sin. 12 \Phi}{12 \cdot 12} - \text{etc.}$$

Quodsi iam hic capiatur $\Phi = 90^\circ = \frac{\pi}{2}$, omnium angulorum 2Φ ; 4Φ ; 6Φ ; 8Φ etc. qui hic occurrunt sinus euanescentur ideoque valor quaesitus erit

$$S = \int \frac{l \sin. \Phi}{l \sin. \Phi} \left[\text{ad } \Phi = 90^\circ \right] = -\frac{\pi}{2} / 2$$

quemadmodum etiam in priore demonstratione ostendimus.

§. 8.

§. 8. Ista autem demonstratio praecedenti ideo longe antecellit, quod nobis non solum valorem formulae propositae exhibeat casu quo $\Phi = 90^\circ$, sed etiam verum eius valorem ostendat, quicumque angulus pro Φ accipitur, id quod ad ipsam formulam propositam $\int \frac{dx \sqrt{1-x^2}}{\sqrt{1-x^2}}$ transferri poterit, cuius adeo valorem pro quolibet valore ipsius x assignare poterimus. Quodsi enim istius formulae valorem desideremus ab $x=0$ vsque ad $x=a$, quaeratur angulus α cuius sinus sit aequalis ipsi a atque semper habebitur

$$\int \frac{dx \sqrt{1-x^2}}{\sqrt{1-x^2}} \left[\frac{ab \sqrt{1-x^2}}{ad \sqrt{1-x^2}} \right] = -a \int 2 - \frac{2 \sin. 2\alpha}{2^2} - \frac{2 \sin. 4\alpha}{4^2} - \frac{2 \sin. 6\alpha}{6^2} - \frac{2 \sin. 8\alpha}{8^2} - \text{etc.}$$

Vnde patet quoties fuerit $\alpha = \frac{i\pi}{2}$, denotante i numerum integrum quemcunque, quoniam omnes sinus evanescent, valor formulae his casibus finite exprimi per $-\frac{i\pi}{2} \int 2$; aliis vero casibus valor nostrae formulae per seriem infinitam satis concinnam exprimetur. Ita si capiatur $a = \frac{1}{\sqrt{2}}$

vt sit $\alpha = \frac{\pi}{4}$ valor nostrae formulae erit

$$-\frac{\pi}{4} \int 2 - \frac{2}{2^2} + \frac{2}{6^2} - \frac{2}{10^2} + \frac{2}{14^2} - \frac{2}{18^2} + \frac{2}{22^2} - \text{etc.}$$

quae series elegantius ita exprimitur:

$$-\frac{\pi}{4} \int 2 - \frac{1}{2} \left(1 - \frac{1}{3^2} + \frac{1}{5^2} - \frac{1}{7^2} + \frac{1}{9^2} - \frac{1}{11^2} + \text{etc.} \right)$$

sicque hic occurrit series satis memorabilis

$$1 - \frac{1}{9} + \frac{1}{25} - \frac{1}{49} + \frac{1}{81} - \frac{1}{121} + \text{etc.}$$

cuius summam nullo adhuc modo ad mensuras cognitae reuocare licuit.

§. 9. Quoniam tam egregia series hic se quasi praeter expectationem obtulit, etiam alios casus evoluamus notabiliores, sumamusque $a = \frac{1}{2}$, vt sit $\alpha = 30^\circ = \frac{\pi}{6}$ atque nostrae formulae hoc casu valor erit

$$-\frac{\pi}{6} \int 2 - \frac{\sqrt{3}}{2^2} - \frac{\sqrt{3}}{4^2} + \frac{\sqrt{3}}{8^2} + \frac{\sqrt{3}}{10^2} - \frac{\sqrt{3}}{14^2} - \frac{\sqrt{3}}{16^2} + \text{etc.}$$

quae expressio ita exhiberi potest

$$-\frac{\pi}{6} \int 2 - \frac{\sqrt{3}}{4} \left(1 + \frac{1}{2^2} - \frac{1}{4^2} - \frac{1}{5^2} + \frac{1}{7^2} + \frac{1}{12^2} - \frac{1}{10^2} - \frac{1}{11^2} + \text{etc.} \right)$$

in

in qua serie quadrata multiplorum ternarii deficient. Sumamus nunc simili modo $a = \frac{\sqrt{3}}{2}$, ut sit $a = 60^\circ = \frac{\pi}{3}$, ac valor nostrae formulae hoc casu prodibit

$$\frac{\sqrt{3}}{2} - \frac{\sqrt{3}}{2^2} + \frac{\sqrt{3}}{4^2} - \frac{\sqrt{3}}{8^2} + \frac{\sqrt{3}}{16^2} - \frac{\sqrt{3}}{32^2} + \frac{\sqrt{3}}{64^2} - \text{etc.}$$

sive hoc modo exprimitur:

$$\frac{\sqrt{3}}{4} \left(1 - \frac{1}{2^2} + \frac{1}{4^2} - \frac{1}{8^2} + \frac{1}{16^2} - \frac{1}{32^2} + \frac{1}{64^2} - \text{etc.} \right)$$

Adhuc alia demonstratio integrationis propositae.

§. 10. Introducatur in formulam nostram angulus Φ , cuius cosinus sit $= x$, sive sit $x = \text{cos. } \Phi$ et formula nostra induet hanc formam: $-f d\Phi / \text{cos. } \Phi$, quod integrale a $\Phi = 90^\circ$ vsque ad $\Phi = 0$ erit extendendum. Quodsi autem hos terminos permutemus, valor S , quem quaerimus, ita exprimitur:

$$S = \int d\Phi / \text{cos. } \Phi \left[\text{a } \Phi = 90^\circ \right]$$

Ut hic $1 / \text{cos. } \Phi$ in seriem idoneam convertamus, statuamus ut ante $s = 1 / \text{cos. } \Phi$, eritque $ds = -\frac{d\Phi \sin. \Phi}{\text{cos. }^2 \Phi}$. Constat autem per seriem esse

$$\frac{\sin. \Phi}{\text{cos. }^2 \Phi} = 2 \sin. 2\Phi - 2 \sin. 4\Phi + 2 \sin. 6\Phi - 2 \sin. 8\Phi + \text{etc.}$$

Cum enim in genere sit

$$2 \sin. n\Phi \text{cos. } \Phi = \sin. (n+1)\Phi + \sin. (n-1)\Phi$$

si utrinque per $\text{cos. } \Phi$ multiplicemus orietur

$$\sin. \Phi = \sin. 3\Phi - \sin. 5\Phi + \sin. 7\Phi - \sin. 9\Phi + \text{etc.}$$

$$+ \sin. \Phi - \sin. 3\Phi + \sin. 5\Phi - \sin. 7\Phi + \sin. 9\Phi \text{ etc.}$$

quare cum sit $ds = -\frac{d\Phi \sin. \Phi}{\text{cos. }^2 \Phi}$ erit nunc

$$S = C + \frac{\text{cos. } 2\Phi}{2} - \frac{\text{cos. } 4\Phi}{4} + \frac{\text{cos. } 6\Phi}{6} - \frac{\text{cos. } 8\Phi}{8} + \frac{\text{cos. } 10\Phi}{10} - \text{etc.}$$

Quia igitur est $s = 1 / \text{cos. } \Phi$, evidens est posito $\Phi = 0$ fieri debere $s = 0$, vnde colligitur

$$C = -\frac{1}{2} + \frac{1}{4} - \frac{1}{6} + \frac{1}{8} - \frac{1}{10} + \text{etc.} = -\frac{1}{2}$$

sicque erit $\int \cos \Phi = l 2 + \frac{\cos. 2 \Phi}{2} - \frac{\cos. 4 \Phi}{2^2} + \frac{\cos. 6 \Phi}{2^3} - \frac{\cos. 8 \Phi}{2^4} + \text{etc.}$
 quae series ducta in 2Φ et integrata praebet
 $S = \int d\Phi l \cos. \Phi = C - \Phi l 2 + \frac{\sin. 2 \Phi}{2} - \frac{\sin. 4 \Phi}{2^2} + \frac{\sin. 6 \Phi}{2^3} - \frac{\sin. 8 \Phi}{2^4} + \frac{\sin. 10 \Phi}{2^5} - \text{etc.}$

quae expressio quia sponte euanescit posito $\Phi = 0$, inde patet fore $C = 0$, sicque habebimus
 $\int d\Phi l \cos. \Phi = -\Phi l 2 + \frac{1}{2} \left(\frac{\sin. 2 \Phi}{2} - \frac{\sin. 4 \Phi}{2^2} + \frac{\sin. 6 \Phi}{2^3} - \frac{\sin. 8 \Phi}{2^4} + \frac{\sin. 10 \Phi}{2^5} - \text{etc.} \right)$

Sumto igitur $\Phi = \frac{\pi}{2} = 90^\circ$, oritur ut ante $S = -\frac{\pi}{2} l 2$,
 Praeterea vero etiam hinc integrale ad quemuis terminum usque extendere licet.

§. 11. Quodsi formulam posteriorem a praecedente subtrahamus, adipiscemur in genere hanc integrationem:
 $\int d\Phi l \text{tang. } \Phi = -\sin. 2 \Phi - \frac{1}{2} \sin. 6 \Phi - \frac{1}{2^2} \sin. 10 \Phi - \text{etc.}$
 unde patet hoc integrale euanescere casibus $\Phi = 90^\circ$ et in genere $\Phi = \frac{\pi}{2}$. Postquam igitur istam integrationem triplici modo demonstraui, ipsam Analysin, quae me primum huc perduxit, hic delucide sum expositurus.

Analysis ad integrationem formulae $\int \frac{dx l x}{\sqrt{1-x^2}}$ aliarumque similium perducens.

§. 12. Tota haec Analysis innititur sequenti Lemmati a me iam olim demonstrato: Posito breuitatis gratia $(1-x^2)^{\frac{m-n}{2}} = X$, si hinc duae formulae integrales formantur $\int X x^{p-1} dx$ et $\int X x^{q-1} dx$, quae a termino $x=0$ usque ad terminum $x=1$ extendantur, ratio horum valorum sequenti modo ad productum ex infinitis factoribus conflatum reduci potest

$$\frac{\int X x^{p-1} dx}{\int X x^{q-1} dx} = \frac{(m+p)q}{p(m+q)} \cdot \frac{(m+p+n)(q+n)}{(p+n)(m+q+n)} \cdot \frac{(m+p+2n)(q+2n)}{(p+2n)(m+q+2n)} \text{ etc.}$$

vbi scilicet singuli factores tam numeratoris, quam denominatoris continuo eadem quantitate n augmentur. Hic autem probe attendendum est, veritatem istius lemmatis sub-
 sistere non posse, nisi singulae litterae m , n , p et q deno-
 tent numeros positivos, quos tamen semper tanquam in-
 tegros spectare licet.

§. 13. Circa has duas formulas integrales, a termino
 $x=0$ vsque ad $x=1$ extensas, duo casus imprimis febr-
 tim notari merentur, quibus integratio actu succedit, ve-
 riusque valor absolute assignari potest. Prior casus locum
 habet, si fuerit $p=n$, ita ut formula sit $\int X x^{n-1} dx$. Po-

sito enim $x^n=y$ fiet $X=(1-y)^{\frac{m-n}{n}}$ et $x^{n-1} dx = \frac{1}{n} dy$

sicque ista formula euadet $\frac{1}{n} \int dy (1-y)^{\frac{m-n}{n}}$, pariter a ter-

mino $y=0$ vsque ad $y=1$ extendenda, quae porro po-

sito $1-y=z$, abit in hanc formulam $-\frac{1}{n} \int z^{\frac{m-n}{n}} dz$ a

termino $z=1$ vsque ad $z=0$ extendendam, eius ergo inte-

grale manifeste est $-\frac{1}{m} z^{\frac{m}{n}} + \frac{1}{m}$, vnde facto $z=0$ valor

erit $\frac{1}{m}$. Consequenter pro casu $p=n$ habebimus

$\int X x^{n-1} dx \left[\begin{smallmatrix} ab \\ cd \end{smallmatrix} \right] = \frac{1}{m}$

sicque si fuerit vel $p=n$ vel $q=n$, integrale absolute

annotescit.

§. 14. Alter casus notatu dignus est quo $p=n-m$,
 ita ut formula integranda sit $\int X x^{n-m} dx$, tum enim, si

ponatur $x(1-x^n)^{\frac{1}{n}}$ siue $\frac{x}{(1-x^n)^{\frac{1}{n}}} = y$, posito $x=0$ fiet

$y=0$, at posito $x=1$ fiet $y=\infty$; tum autem erit

$y^{n-m} = \frac{x^{n-m}}{(1-x^n)^{\frac{n-m}{n}}} = X x^{n-m}$

B 2 vnde

unde formula integranda erit $\int y^{n-m} \frac{dx}{x}$. Cum igitur sit
 $\frac{dx}{x} = \frac{dy}{1+y^n}$, erit $\frac{dx}{x} = y^n \frac{dy}{1+y^n}$, unde colligitur $x^n = \frac{y^n}{1+y^n}$, ideo-
 que $n \ln x = n \ln y - \ln(1+y^n)$, cuius differentiatio praebet

$$\frac{dx}{x} = \frac{dy}{1+y^n}$$

quo valore substituto formula nostra integranda erit

$\int \frac{y^{n-m} dy}{1+y^n}$ a termino $y=0$ vsque ad $y=\infty$ extendenda,
 quae formula ideo est notatu digna, quod ab omni irra-
 tionalitate est liberata.

§. 15. Quoniam igitur hoc casu ad formulam ra-
 tionalem sumus perducti, ex elementis calculi integralis
 constat, eius integrationem semper per logarithmos et ar-
 cus circulares absolui posse, tum vero pro hoc casu non
 ita pridem ostendi huius formulae: $\int \frac{x^{m-1} dx}{1+x^n}$ integrale ab
 $x=0$ vsque ad $x=\infty$ extensum reduci ad valorem

$\frac{\pi}{n \sin \frac{m\pi}{n}}$; facta igitur applicatione pro nostro casu habebimus

$$\int \frac{y^{n-m} dy}{1+y^n} = \frac{\pi}{n \sin \frac{(n-m)\pi}{n}} = \frac{\pi}{n \sin \frac{m\pi}{n}}$$

quamobrem pro casu $p = n - m$ valor integralis sequenti
 modo absolute exprimi potest, eritque

$$\int X x^{p-1} dx \left[\begin{array}{l} \text{ab } x = 0 \\ \text{ad } x = \infty \end{array} \right] = \frac{\pi}{n \sin \frac{m\pi}{n}}$$

quod idem manifestum tenendum est, si fuerit $q = n - m$.

§. 16. His praemissis ponamus porro brevitatis gratia

$$\int X x^{p-1} dx \left[\begin{array}{l} \text{ab } x = 0 \\ \text{ad } x = \infty \end{array} \right] = P \text{ et}$$

$$\int X x^{q-1} dx \left[\begin{array}{l} \text{ab } x = 0 \\ \text{ad } x = \infty \end{array} \right] = Q$$

atque

atque lemma allatum nobis praebet hanc aequationem

$$\frac{P}{Q} = \frac{(m+p)q}{p(m+q)} \cdot \frac{(m+p+n)(q+n)}{(p+n)(m+q+n)} \cdot \frac{(m+p+2n)(q+2n)}{(p+2n)(m+q+2n)} \text{ etc.}$$

Hinc igitur sumendis logarithmis deducimus

$$P - Q = l(m+p) - lp + l(m+p+n) - l(p+n) + l(m+p+2n) - l(p+2n) \text{ etc.}$$

$$+ lq - l(m+q) + l(q+n) - l(m+q+n) + l(q+2n) - l(m+q+2n) \text{ etc.}$$

haecque aequalitas semper locum habebit, quicumque valores litteris m, n, p et q tribuantur, dummodo fuerint positivi.

§. 17. Cum igitur haec aequalitas in genere subsistat, etiam veritati erit consentanea, quando quaepiam harum litterarum m, n, p et q infinite parum immutantur, sine tanquam variables spectantur. Hanc ob rem consideremus solam quantitatem p tanquam variabilem, ita ut reliquae litterae m, n et q maneant constantes, ideoque etiam quantitas Q erit constans, dum altera P variabitur; ex quo differentiando nascemur hanc aequationem:

$$\frac{dP}{P} = \frac{dp}{m+p} - \frac{dp}{p} + \frac{dp}{m+p+n} - \frac{dp}{p+n} + \frac{dp}{m+p+2n} - \frac{dp}{p+2n} + \frac{dp}{m+p+3n} - \frac{dp}{p+3n} + \text{etc.}$$

ubi totum negotium eo redit, quemadmodum differentiale formulae P , quae est integralis, exprimi oporteat.

§. 18. Cum igitur P sit formula integralis solam quantitatem x tanquam variabilem inuoluens, quandoquidem in eius integratione exponens p ut constans tractari debet, demum post integrationem ipsam quantitatem P tanquam functionem duarum variabilium x et p spectare licebit, unde quaestio huc redit, quomodo valorem, hoc caractere $(\frac{dP}{dp})$ exprimi solitum inuestigari oporteat, qui si indicetur littera Π , aequatio ante inuenta hanc induet formam:

$$\frac{\Pi}{P} = \frac{r}{m+p} - \frac{r}{p} + \frac{r}{m+p+n} - \frac{r}{p+n} + \frac{r}{m+p+2n} - \frac{r}{p+2n} + \text{etc.}$$

Hanc vero seriem infinitam haud difficulter ad expressionem finitam reuocare licebit hoc modo: Ponatur

$$s = \frac{v^{m+p}}{m+p} - \frac{v^p}{p} + \frac{v^{m+p+n}}{m+p+n} - \frac{v^{p+n}}{p+n} + \frac{v^{m+p+2n}}{m+p+2n} - \frac{v^{p+2n}}{p+2n} + \text{etc.}$$

ita ut facto $v = 1$ littera s nobis exhibeat valorem quaesitum $\frac{\Pi}{P}$; at vero differentiatio nobis dabit

$$\frac{d s}{d v} = v^{m+p-1} - v^{p-1} + v^{m+p+n-1} - v^{p+n-1} + v^{m+p+2n-1} - v^{p+2n-1} + \text{etc.}$$

cuius seriei infinitae summa manifesto est

$$\frac{v^{m+p-1} - v^{p-1}}{1 - v^n} = \frac{v^{p-1} (v^m - 1)}{1 - v^n}$$

Hinc igitur vicissim concludimus fore

$$S = \int \frac{v^{p-1} (v^m - 1) d v}{1 - v^n}$$

quae formula integralis a $v = 0$ vsque ad $v = 1$ est extendenda; sicque habebimus

$$\frac{\Pi}{P} = \int \frac{v^{p-1} (v^m - 1) d v}{1 - v^n} \left[\begin{array}{l} \text{a } v = 0 \\ \text{ad } v = 1 \end{array} \right].$$

§. 19. Ad valorem autem $(\frac{dP}{dp})$, quem hic littera Π indicauimus, inuestigandum, ex principiis calculi integralis ad functiones duarum variabilium applicati iam satis notum est differentiale formulae integralis $P = \int X x^{p-1} d x$ ex sola variabilitate ipsius p oriundum obtineri, si formula post signum integrationis posita $X x^{p-1}$ ex sola variabilitate ipsius p differentietur atque elementum dp signo integrationis praefigatur; at vero quia X non continet p , hic ut constans tractari debet: potestatis vero x^{p-1} differentiale hinc natum erit $x^{p-1} dp / x$; quam ob rem ex hac differentiatione orietur $dP = dp \int X x^{p-1} d x / x$, ita ut tantum post signum integrationis factor $1/x$ accesserit, ex quo manifestum

manifestum est, fore

$$\Pi = \int X x^{p-1} dx \log x \left[\frac{ab}{ad} x \equiv 1 \right].$$

Hinc igitur sequens theorema generale constituere licebit.

Theorema generale.

§. 20. Posito breuitatis gratia $X = (1 - x^n)^{\frac{m-n}{n}}$ si sequentes formulae integrales omnes a termino $x = 0$ ad terminum $x = 1$ extendantur, sequens aequalitas semper erit veritati consentanea:

$$\int \frac{X x^{p-1} dx \log x}{\int X x^{p-1} dx} = \int \frac{x^{p-1} (x^m - 1) dx}{1 - x^n}$$

nihil enim obstat, quo minus loco v scriberemus x , quandoquidem isti valores tantum a terminis integrationis pendent.

§. 21. Hoc igitur modo deducti sumus ad integrationem huiusmodi formularum $\int X x^{p-1} dx \log x$ in quibus quantitas logarithmica $\log x$ post signum integrationis tanquam factor inest, quarum valorem exprimere licuit per binas formulas integrales ordinarias, cum fit

$$\int X x^{p-1} dx \log x = \int X x^{p-1} dx \cdot \int \frac{x^{p-1} (x^m - 1) dx}{1 - x^n}$$

integralibus scilicet ab $x = 0$ ad $x = 1$ extensis, vbi breuitatis gratia posuimus $(1 - x^n)^{\frac{m-n}{n}} = X$. Hinc igitur probis casibus memorabilibus supra expositis bina theoremata particularia deriuemus.

Theorema particulare I, quo $p = n$.

§. 22. Quoniam supra vidimus casu $p = n$ fieri $\int X x^{n-1} dx = \frac{x}{m}$, hoc valore substituto habebimus istam aequationem satis elegantem:

$$\int X x^{n-1} dx \log x = \frac{x}{m} \int \frac{x^{n-1} (x^m - 1) dx}{1 - x^n} \quad \text{dum}$$

dum scilicet ambo integralia ab $x = 0$ ad $x = 1$ extenduntur.

Theorema particulare II, quo $p = n - m$.

§. 23. Quoniam pro hoc casu, quo $p = n - m$ supra ostendimus esse

$$\int X x^{n-m-1} dx = \frac{\pi}{n \sin \frac{m\pi}{n}}$$

nunc deducimur ad sequentem integrationem maxime notata dignam:

$$\int X x^{n-m-1} dx \int x = \frac{\pi}{n \sin \frac{m\pi}{n}} \int \frac{x^{n-m-1} (x^m - 1) dx}{1 - x^n}$$

si quidem haec ambo integralia ab $x = 0$ vsque ad $x = 1$ extendantur; vbi meminisse oportet esse

$$X = (1 - x^n)^{\frac{m-n}{n}}$$

§. 24. Hic probe notetur theorema generale latissime patere, propterea quod in eo insunt tres exponentes indefiniti, scilicet m , n et p , qui penitus arbitrio nostro relinquuntur, quos ergo infinitis modis pro lubitu definire licet, dummodo singulis valores positivi tribuantur, ita ut semper valor huius formulae integralis $\int X x^{p-1} dx \int x$, quam ob factorem $\int x$ tanquam transcendentem spectari oportet, per formulas integrales ordinarias exprimi queat, quae cum sint generalissima, operae pretium erit non nullos casus speciales evolvere.

I. Evolutio casus quo $m = 1$ et $n = 2$.

§. 25. Hoc igitur casu erit $X = \frac{1}{\sqrt{1-x^2}}$, vnde pro hoc casu theorema generale ita se habebit

$$\int \frac{x^{p-1} dx \int x}{\sqrt{1-x^2}} = - \int \frac{x^{p-1} dx}{\sqrt{1-x^2}} \cdot \int \frac{x^{p-1} dx}{1+x} \quad \text{fi-}$$

siquidem singula haec integralia ab $x=0$ ad $x=1$ extendantur. Quoniam igitur hic tantum exponens p arbitrio nostro relinquatur, hinc sequentia exempla perlustremus.

Exemplum I. quo $p=1$.

§. 26. Hoc igitur casu aequatio superior hanc induet formam:

$$\int \frac{dx}{\sqrt{1-x^2}} = -\int \frac{dx}{\sqrt{1-x^2}} \int \frac{dx}{1+x}$$

ubi, integralibus ab $x=0$ ad $x=1$ extensis, notum est fieri

$$\int \frac{dx}{\sqrt{1-x^2}} = \frac{\pi}{2} \text{ et } \int \frac{dx}{1+x} = l 2$$

ita ut iam habeamus

$$\int \frac{dx}{\sqrt{1-x^2}} \left[\frac{dx}{dx} \right] = -\frac{\pi}{2} l 2,$$

quae est ea ipsa formula, quam initio huius dissertationis tractauimus et cuius veritatem iam triplici demonstratione corroborauimus.

§. 27. Eundem valorem elicere licet ex theoremate particulari secundo, quo erat $p=n-m$, siquidem nunc ob $n=2$ et $m=1$ erit $p=1$; inde enim ob $X = \frac{1}{\sqrt{1-x^2}}$ istud theoremata praebet

$$\int \frac{dx}{\sqrt{1-x^2}} = \frac{\pi}{2 \sin \frac{\pi}{2}} \int \frac{dx}{1+x} = \frac{\pi}{2} l 2.$$

Exemplum II. quo $p=2$.

§. 28. Hoc igitur casu aequatio superior hanc induet formam:

$$\int \frac{x dx}{\sqrt{1-x^2}} = -\int \frac{x dx}{\sqrt{1-x^2}} \int \frac{dx}{1+x}$$

nam vero integralibus ab $x=0$ ad $x=1$ extensis notum est fore

$$\int \frac{x dx}{\sqrt{1-x^2}} = 1 \text{ et } \int \frac{dx}{1+x} = l 2$$

ita ut habeamus

$$\int \frac{x dx \sqrt{x}}{\sqrt{1-x^2}} \left[\begin{matrix} ab \ x \equiv 0 \\ ad \ x \equiv 1 \end{matrix} \right] = l 2 - 1.$$

§. 29. Quoniam in hac formula integrale $\int \frac{x dx \sqrt{x}}{\sqrt{1-x^2}}$ algebraice exhiberi potest, cum fit $\sqrt{1-x^2} = 1 - \sqrt{1-x^2}$, valor quaesitus etiam per reductiones consuetas erui potest, cum fit

$$\int \frac{x dx \sqrt{x}}{\sqrt{1-x^2}} = (1 - \sqrt{1-x^2}) l x - \int \frac{dx}{x} (1 - \sqrt{1-x^2})$$

positoque $x = 1$ erit

$$\int \frac{x dx \sqrt{x}}{\sqrt{1-x^2}} = - \int \frac{dx}{x} (1 - \sqrt{1-x^2})$$

ad quam formam integrandam fiat $1 - \sqrt{1-x^2} = z$, unde colligitur $x^2 = 2z - z^2$, ergo $2 l x = l z + l(2-z)$ sicque fiet $\frac{dx}{x} = \frac{dz(1-z)}{z(2-z)}$, quibus valoribus substitutis erit

$$+ \int \frac{dz}{z} (1 - \sqrt{1-x^2}) = + \int \frac{dz(1-z)}{z(2-z)}$$

qui ergo valor erit $= C - z - l(2-z)$. Quia igitur posito $x = 0$ fit $z = 0$, constans erit $C = + l 2$; facto igitur $x = 1$, quia tum fit $z = 1$, iste valor integralis erit $l 2 - 1$, prorsus ut ante.

§. 30. Eundem valorem suppeditat theorema prius supra allatum, quo erat $p = n = 2$; inde enim statim fit $\int \frac{x dx \sqrt{x}}{\sqrt{1-x^2}} = \int \frac{x dx}{1+x}$. Ante autem vidimus esse $\int \frac{x dx}{1+x} = 1 - l 2$ ita ut etiam hinc prodeat valor quaesitus $l 2 - 1$.

Exemplum III. quo $p = 3$.

§. 31. Hoc igitur casu aequatio in theoremate generali allata hanc induet formam:

$$\int \frac{x x dx \sqrt{x}}{\sqrt{1-x^2}} = - \int \frac{x dx}{\sqrt{1-x^2}} \cdot \int \frac{x dx}{1+x}$$

Per reductiones autem notissimas constat esse

$$\int \frac{x x dx}{\sqrt{1-x^2}} \left[\begin{matrix} ab \ x \equiv 0 \\ ad \ x \equiv 1 \end{matrix} \right] = \frac{1}{2} \cdot \frac{\pi}{2}$$

at

Per fractionem spuriam $\frac{x^2}{1+x}$ resolvitur in has partes $x-1+\frac{1}{1+x}$
 unde erit $\int \frac{x^2 dx}{1+x} = \frac{1}{2} x^2 - x + l(1+x)$, quod integrale
 tam evanescit (posito $x=0$), facta ergo $x=1$ eius valor
 erit $= \frac{1}{2} - 1 + l2$, quamobrem integrale quod quaerimus erit
 $\int \frac{x^2 dx}{\sqrt{1-x^2}} [\frac{ab}{ad} x = \frac{0}{1}] = -\frac{\pi}{4} (12 - \frac{1}{2})$.

Exemplum IV. quo $p=4$.

§ 32. Hoc igitur casu aequatio superior hanc induet formam:

$$\int \frac{x^3 dx}{\sqrt{1-x^2}} = -\int \frac{x^3 dx}{\sqrt{1-x^2}} + \int \frac{x^2 dx}{1+x}$$

Per reductiones autem notissimas constat esse

$$\int \frac{x^3 dx}{\sqrt{1-x^2}} [\frac{ab}{ad} x = \frac{0}{1}] = \frac{2}{3}$$

cum vero fractio spuria $\frac{x^2}{1+x}$ resolvitur in has partes:
 $x-1+\frac{1}{1+x}$, unde integrando fit

$$\int \frac{x^2 dx}{1+x} = \frac{1}{2} x^2 - x + l(1+x)$$

ex quo valor formulae erit $= \frac{2}{3} - 12$. His ergo valoribus
 substitutis adipiscimur hanc integrationem:

$$\int \frac{x^3 dx}{\sqrt{1-x^2}} [\frac{ab}{ad} x = \frac{0}{1}] = -\frac{2}{3} (12 - 12)$$

Exemplum V. quo $p=5$.

§ 33. Hoc igitur casu aequatio superior hanc induet formam:

$$\int \frac{x^4 dx}{\sqrt{1-x^2}} = -\int \frac{x^4 dx}{\sqrt{1-x^2}} + \int \frac{x^3 dx}{1+x}$$

Constat autem esse

$$\int \frac{x^3 dx}{1+x} [\frac{ab}{ad} x = \frac{0}{1}] = \frac{1}{2} \cdot \frac{3}{4} \cdot \frac{\pi}{2}$$

cum vero fractio spuria $\frac{x^3}{1+x}$ manifesto resolvitur in has
 partes: $x^2 - x + x - 1 + \frac{1}{1+x}$, unde integrando fit

$$\int \frac{x^3 dx}{1+x} = \frac{1}{3} x^3 + \frac{1}{2} x^2 + \frac{1}{2} x x - x + l(1+x)$$

ex quo valor formulae erit $= -\frac{7}{12} + 12$. His igitur valoribus substitutis prodibit ista integratio:

$$\int \frac{x^4 dx \sqrt{x}}{\sqrt{1-x^2}} \left[\begin{matrix} ab \ x \equiv 0 \\ ad \ x \equiv 1 \end{matrix} \right] = -\frac{1.3}{2.4} \cdot \frac{\pi}{2} \left(12 - \frac{7}{12} \right).$$

Exemplum VI. quo $p = 6$.

§. 34. Hoc igitur casu aequatio superior induet hanc formam:

$$\int \frac{x^5 dx \sqrt{x}}{\sqrt{1-x^2}} = -\int \frac{x^5 dx}{\sqrt{1-x^2}} \cdot \int \frac{x^5 dx}{1+x}$$

Constat autem per reductiones notas esse

$$\int \frac{x^5 dx}{\sqrt{1-x^2}} \left[\begin{matrix} ab \ x \equiv 0 \\ ad \ x \equiv 1 \end{matrix} \right] = \frac{2.4}{3.5}$$

tum vero fractio spuria $\frac{x^5}{1+x}$ resoluitur in has partes:

$$x^4 - x^3 + x^2 - x + 1 - \frac{1}{x+1}$$

vnde integrando nanciscimur

$$\int \frac{x^5 dx}{1+x} = \frac{1}{5} x^5 - \frac{1}{4} x^4 + \frac{1}{3} x^3 - \frac{1}{2} x^2 + x - 1(1+x)$$

ex quo valor huius formulae erit $= \frac{47}{30} + 12$; quibus valoribus substitutis prodibit ista integratio:

$$\int \frac{x^5 dx \sqrt{x}}{\sqrt{1-x^2}} \left[\begin{matrix} ab \ x \equiv 0 \\ ad \ x \equiv 1 \end{matrix} \right] = -\frac{2.4}{3.5} \left(\frac{47}{30} + 12 \right).$$

II. Evolutio casus quo $m = 3$ et $n = 2$.

§. 35. Hic ergo erit $X = \sqrt{(1-xx)}$, vnde theorema nostrum generale nobis praebit hanc aequationem:

$$\int x^{p-1} dx \sqrt{x} \sqrt{1-xx} = \int x^{p-1} dx \sqrt{1-xx} \cdot \int \frac{x^{p-1} (x^2-1) dx}{1-xx}$$

vbi cum fit

$$\frac{x^2-1}{1-xx} = \frac{-xx-x-1}{x+1} = -x - \frac{2}{x+1}$$

erit postrema formula integralis

$$-\int x^p dx - \int \frac{x^{p-1} dx}{1+x}$$

quae

quae integrata ab $x=0$ ad $x=1$ dat

$$\frac{1}{p+1} \int_0^1 \frac{x^{p-1} dx}{1+x}$$

quam ob rem habebimus

$$\int_0^1 \frac{x^p dx}{\sqrt{1-xx}} = \int_0^1 x^{p-1} dx \sqrt{1-xx} \left(\frac{1}{p+1} + \int_0^1 \frac{x^{p-1} dx}{1+x} \right)$$

Hinc igitur sequentia exempla notasse iuuabit.

Exemplum I. quo $p=1$

§ 36. Pro hoc igitur casu postremus factor euadet, $\frac{1}{2} + \frac{1}{2}$, ita ut sit

$$\int dx \sqrt{1-xx} = \left(\frac{1}{2} + \frac{1}{2} \right) \int dx \sqrt{1-xx}$$

Pro formula autem $\int dx \sqrt{1-xx}$ statuatur $\sqrt{1-xx} = 1-vx$ fietque $x = \frac{2v-1}{1+v}$ et $\sqrt{1-xx} = \frac{1-v^2}{1+v}$ atque $dx = \frac{2dv(1-vv)}{(1+vv)^2}$ unde fiet $dx \sqrt{1-xx} = \frac{2dv(1-vv)}{(1+vv)^2}$ cuius integrale resoluitur in has partes: $\frac{2v}{(1+vv)^2} - \frac{v}{1+vv} + A \text{ tang. } v$; quae expressio, cum extendi debeat ab $x=0$ vsque ad $x=1$, prior terminus erit $v=0$, alter vero terminus est $v=1$; ita ut integrale illud a $v=0$ vsque ad $v=1$ extendi debeat. At vero illa expressio sponte euanescit posito $v=0$, facto autem $v=1$, valor integralis erit $-\frac{\pi}{4}$, quam ob rem habebimus

$$\int_0^1 dx \sqrt{1-xx} = \left[\frac{2v}{(1+vv)^2} - \frac{v}{1+vv} + A \text{ tang. } v \right]_0^1 = -\frac{\pi}{4} \left(\frac{1}{2} + \frac{1}{2} \right)$$

§ 37. Hic quidem calculum per longas ambages euoluimus, prouti reductio ad rationalitatem formulae $\sqrt{1-xx}$ manuduxit; at vero solus aspectus formulae $\int dx \sqrt{1-xx}$ statim declarat, eam exprimere aream quadrantis circuli, cuius radius $=1$, quem nouimus esse $-\frac{\pi}{4}$. Caeterum adhiberi potuisset ista reductio:

$$\int dx \sqrt{1-xx} = \int x \sqrt{1-xx} + \frac{1}{2} \int \frac{dx}{\sqrt{1-xx}}$$

cuius valor ab $x=0$ ad $x=1$ extensus manifesto dat $\frac{\pi}{4}$.

Exemplum II. quo $p = 2$.

§. 38. Hoc ergo casu postremus factor fit

$$\frac{1}{3} + \int \frac{x dx}{1+x} = \frac{4}{3} - l 2$$

ficque habebimus

$$\int x dx \sqrt{1-xx} = -\left(\frac{4}{3} - l 2\right) \int x dx \sqrt{1-xx}$$

perspicuum autem est esse

$$\int x dx \sqrt{1-xx} = C - \frac{1}{3}(1-xx)^{\frac{3}{2}}$$

qui valor ab $x = 0$ ad $x = 1$ extensus praebet $\frac{1}{3}$, ita ut habeamus

$$\int x dx \sqrt{1-xx} \left[\frac{ab}{ad} \frac{dx}{x} \right] = -\frac{1}{3} \left(\frac{4}{3} - l 2 \right).$$

III. Evolutio casus quo $m = 1$ et $n = 3$.

§. 39. Hoc igitur casu erit $X = \frac{x}{\sqrt[3]{(1-x^3)^2}}$, unde

theoremata generale nobis praebet hanc aequationem:

$$\int \frac{x^{p-1} dx \sqrt{x}}{\sqrt{(1-x^3)^2}} = \int \frac{x^{p-1} dx}{\sqrt{(1-x^3)^2}} - \int \frac{x^{p-1} (x-1) dx}{\sqrt{(1-x^3)^2}}$$

vbi postrema formula reducitur ad hanc: $-\int \frac{x^{p-1} dx}{xx+x+1}$, ita ut habeamus

$$\int \frac{x^{p-1} dx \sqrt{x}}{\sqrt{(1-x^3)^2}} = -\int \frac{x^{p-1} dx}{\sqrt{(1-x^3)^2}} + \int \frac{x^{p-1} dx}{xx+x+1}$$

sequentia igitur exempla adiungamus.

Exemplum I. quo $p = 1$.

§. 40. Hoc igitur casu postremus factor euadit

$$\int \frac{dx}{xx+x+1}, \text{ cuius integrale indefinitum reperitur } \frac{2}{\sqrt{3}} \text{ Atg. } \frac{\sqrt{3}}{2+x}$$

qui valor posito $x = 1$ abit in $\frac{\pi}{3\sqrt{3}}$; quocirca hoc casu

habe-

habebimus

$$\int \frac{dx}{\sqrt{1-x^2}} = \frac{\pi}{2} \int \frac{dx}{\sqrt{1-x^2}}$$

at vero formula integralis $\int \frac{dx}{\sqrt{(1-x^2)^2}}$ peculiarem quantita-
tem transcendente[m] involuit, quam neque per logarith-
mos, neque per arcus circulares explicare licet.

Exemplum II. quo $p = 2$.

§ 41. Hoc igitur casu postremus factor erit $\int \frac{x dx}{1+x+xx}$
qui ad has partes resolvatur:

$$\int \frac{x dx}{1+x+xx} = \frac{1}{2} \int \frac{dx}{1+x+xx}$$

ubi partis prioris integrale est

$$\frac{1}{2} \log(1+x+xx) = \frac{1}{2} \log 3 \quad (\text{posito scilicet } x=1)$$

alterius vero partis integrale est $-\frac{1}{2} \cdot \frac{\pi}{\sqrt{3}}$, quo valore sub-
stituto habebimus

$$\int \frac{x dx}{\sqrt{(1-x^2)^2}} = -\frac{1}{2} \left(\log 3 - \frac{\pi}{\sqrt{3}} \right) \int \frac{x dx}{\sqrt{(1-x^2)^2}}$$

Nunc vero istam formulam integram commode assignare
licet per reductionem supra initio indicatam; cum enim
hic sit $m=1$ et $n=3$, tum vero sumserimus $p=2$,
erit $p=m+n$. Supra autem § 15. invenimus, hoc casu
integrale fore $\frac{\pi}{m \sin \frac{m\pi}{n}}$, qui valor nostro casu abit in

$$\frac{2\pi}{3 \sin \frac{2\pi}{3}}$$

Hoc igitur valore substituto nostram for-
mulam per meras quantitates cognitae exprimere poterim-
us, hoc modo:

$$\int \frac{x dx}{\sqrt{(1-x^2)^2}} \left[\frac{ab}{ax} = 0 \right] = -\frac{1}{2} \frac{\pi}{\sqrt{3}} \left(\log 3 - \frac{\pi}{\sqrt{3}} \right)$$

IV. Evolutio casus quo $m = 2$ et $n = 3$.

§. 42. Hoc igitur casu erit $X = \frac{x}{\sqrt[3]{1-x^3}}$ vnde theo-

rema generale praebet istam aequationem:

$$\int \frac{x^{p-1} dx \sqrt{x}}{\sqrt[3]{1-x^3}} = \int \frac{x^{p-1} dx}{\sqrt[3]{1-x^3}} + \int \frac{x^{p-1}(x-1) dx}{1-x^3}$$

vbi forma postrema transmutatur in hanc: $+\int \frac{x^{p-1} dx (1+x)}{1+x+xx^2}$

vnde fiet

$$\int \frac{x^{p-1} dx \sqrt{x}}{\sqrt[3]{1-x^3}} = -\int \frac{x^{p-1} dx}{\sqrt[3]{1-x^3}} + \int \frac{x^{p-1} dx (1+x)}{1+x+xx^2}$$

vnde sequentia exempla expediamus.

Exemplum I. quo $p = 1$.

§. 43. Hoc ergo casu membrum postremum erit $\int \frac{dx(1+x)}{1+x+xx^2}$, cuius integrale in has partes distribuatur:

$$\int \frac{x dx + dx}{1+x+xx^2} = \frac{1}{2} \int \frac{dx}{1+x+xx^2}$$

vnde manifesto pro casu $x=1$ prodit $\frac{1}{2} (l3 + \frac{\pi}{3\sqrt{3}})$; quamobrem nostra aequatio erit

$$\int \frac{dx \sqrt{x}}{\sqrt[3]{1-x^3}} = -\frac{1}{2} (l3 + \frac{\pi}{3\sqrt{3}}) \int \frac{dx}{\sqrt[3]{(1-x^3)^2}}$$

In hac autem formula integrali, ob $m = 2$ et $n = 3$, quia sumimus $p = 1$, erit $p = n - m$; pro hoc ergo casu per

§. 15. valor istius formulae absolute exprimi poterit, eritque $\int \frac{dx}{\sqrt[3]{1-x^3}} = \frac{2\pi}{3\sqrt{3}}$; consequenter etiam hoc casu per

quantitates absolutas consequimur hanc formam:

$$\frac{dx \sqrt{x}}{\sqrt[3]{1-x^3}} \left[\begin{matrix} ob \infty \equiv 0 \\ ad p \equiv 1 \end{matrix} \right] = -\frac{\pi}{3\sqrt{3}} (l3 + \frac{\pi}{3\sqrt{3}})$$

§. 44. Quodsi hanc formam cum postrema casus praecedentis, quae itidem absolute prodit expressa, combinemus,

namus, earum summa primo dabit

$$\int \frac{x dx \sqrt{1-x^2}}{\sqrt{1-x^2}} + \int \frac{dx \sqrt{1-x^2}}{\sqrt{1-x^2}} = \frac{2\pi \sqrt{3}}{3\sqrt{3}}$$

Si autem posterior a priore subtrahatur, orietur ista aequatio:

$$\int \frac{dx \sqrt{1-x^2}}{\sqrt{1-x^2}} - \int \frac{dx \sqrt{1-x^2}}{\sqrt{1-x^2}} = \frac{2\pi \sqrt{3}}{127}$$

Quoniam hoc modo ad expressiones satis simplices sumus perducti, operae pretium erit ambas aequationes sub alia forma repraesentare, qua binae partes integrales commode in unam coniungi queant; statuamus scilicet $\frac{x}{\sqrt{1-x^2}} = z$,

unde fit $\frac{xx}{\sqrt{1-x^2}} = zz$, sicque prior formula induet hanc

speciem $\int \frac{z dz}{\sqrt{1+z^2}}$, posterior vero istam: $\int \frac{z dz}{\sqrt{1+z^2}}$; tum vero

habebimus $\frac{z}{\sqrt{1+z^2}} = z$, unde fit $x = \frac{z}{\sqrt{1+z^2}}$, ideoque

$$\sqrt{1-x^2} = \sqrt{1 - \frac{z^2}{1+z^2}} = \sqrt{\frac{1+z^2-z^2}{1+z^2}} = \frac{1}{\sqrt{1+z^2}}$$

hincque porro $\frac{dx}{\sqrt{1-x^2}} = \frac{dz}{\sqrt{1+z^2}}$

quare his valoribus adhibitis prior formula integralis euadit

$$\int \frac{z dz}{\sqrt{1+z^2}} \int \frac{z dz}{\sqrt{1+z^2}}, \text{ altera vero formula erit } \int \frac{dz}{\sqrt{1+z^2}} \int \frac{dz}{\sqrt{1+z^2}}$$

§ 45. Quoniam autem integralia ab $x=0$ ad $x=1$ extendi debent, notandum est, casu $x=0$ fieri $z=0$, at vero casu $x=1$ prodire $z=\infty$, ita ut nouas istas formas a $z=0$ ad $z=\infty$ extendi oporteat. Quo obseruato prior harum formularum dabit

$$\int \frac{z dz}{\sqrt{1+z^2}} \int \frac{z dz}{\sqrt{1+z^2}} \left[\frac{z}{\sqrt{1+z^2}} \right]_{z=0}^{z=\infty} = \frac{\pi \sqrt{3}}{3\sqrt{3}} + \frac{\pi \pi}{27}$$

posterior vero

$$\int \frac{dz}{\sqrt{1+z^2}} \int \frac{dz}{\sqrt{1+z^2}} \left[\frac{z}{\sqrt{1+z^2}} \right]_{z=0}^{z=\infty} = -\frac{\pi \sqrt{3}}{3\sqrt{3}} - \frac{\pi \pi}{27}$$

Hinc igitur summa harum formularum erit

$$\int \frac{dz}{\sqrt{1+z^2}} \int \frac{dz}{\sqrt{1+z^2}} = \frac{2\pi \sqrt{3}}{3\sqrt{3}}$$

at vero differentia

$$\int \frac{dx(z-1)}{1+z^2} \cdot \int \frac{z}{\sqrt[3]{1+z^3}} = \frac{2\pi\pi}{27}$$

§. 46. Hic non inutile erit obseruasse, istum logarithmum $\int \frac{z}{\sqrt[3]{1+z^3}}$ commode in seriem infinitam satis simplicem conuerti posse; cum enim fit

$$\int \frac{z}{\sqrt[3]{1+z^3}} = \frac{1}{3} \int \frac{z^3}{1+z^3} = -\frac{1}{3} \int \frac{1+z^3}{z^3}$$

erit per seriem

$$\int \frac{z}{\sqrt[3]{1+z^3}} = -\frac{1}{3} \left(\frac{1}{z^3} - \frac{1}{2z^6} + \frac{1}{3z^9} - \frac{1}{4z^{12}} + \frac{1}{5z^{15}} \text{ etc.} \right)$$

verum ista resolutio nullum vsum praestare potest ad integralia haec per series euoluenda, propterea quod potestates ipsius z in denominatoribus occurrunt, ideoque singulae partes non ita integrari possunt, vt euanescantposito $z = 0$.

Exemplum II. quo $p = 2$.

§. 47. Hoc igitur casu factor postremus euadit $\int \frac{xdx(x^2+3)}{1+x+x^2}$, qui in has duas partes discerpitur: $\int dx - \int \frac{dx}{1+x+x^2}$, cuius ergo integrale ab $x=0$ ad $x=1$ extensum est $1 - \frac{\pi}{3\sqrt{3}}$. Hinc igitur deducimur ad hanc aequationem:

$$\int \frac{xdx \ln x}{\sqrt[3]{1-x^3}} = - \left(1 - \frac{\pi}{3\sqrt{3}} \right) \int \frac{xdx}{\sqrt[3]{1-x^3}}$$

Hic autem notandum istam formulam integram nullo modo absolute exhiberi posse, sed peculiarem quandam quantitatem transcendentem inuoluere.

V. Euolutio casus, quo $m = 2$ et $n = 4$.

§. 48. Hoc igitur casu erit $X = \frac{1}{\sqrt{1-x^4}}$, vnde theorema nostrum generale nobis dabit hanc aequationem

$$\int \frac{x^{p-1} dx \ln x}{\sqrt{1-x^4}} = - \int \frac{x^{p-1} dx}{\sqrt{1-x^4}} \cdot \int \frac{x^{p-1} dx}{1+x^4}$$

in vero problema particulare prius pro hoc casu praebet

$$\int \frac{x^2 dx}{1+x^2} = \int \frac{x^2 dx}{1+x^2}$$

Cum autem fit $\int \frac{x^2 dx}{1+x^2} = \frac{1}{2} \int \frac{dx}{1+x^2}$, erit absolute

$$\int \frac{x^2 dx}{1+x^2} = \frac{1}{2} \arctan x + C$$

at vero hic casus congruit cum supra §. 28. tractato. Si enim ponamus $xx = y$, quo facto termini integrationis remanent $y = 0$ et $y = 1$, erit $dx = \frac{1}{2} dy$, et $x dx = \frac{1}{2} dy$, quibus valoribus substitutis nostra aequatio abibit in hanc formam $\int \frac{y dy}{\sqrt{1-y}} = \frac{1}{2} \int \frac{y dy}{\sqrt{1-y}}$ siue $\int \frac{y dy}{\sqrt{1-y}} = \frac{1}{2} \int \frac{y dy}{\sqrt{1-y}}$, prout supra.

§. 49. Alterum vero theorema particulare ad praesentem casum accommodatum dabitur

$$\int \frac{x dx}{\sqrt{1-x^2}} = -\frac{1}{2} \int \frac{dx}{\sqrt{1-x^2}}$$

$$\int \frac{x dx}{\sqrt{1-x^2}} = -\frac{1}{2} \int \frac{dx}{\sqrt{1-x^2}}$$

igitur habeamus

$$\int \frac{x dx}{\sqrt{1-x^2}} = -\frac{1}{2} \arcsin x + C$$

Quod si vero hic ut ante statuamus $xx = y$, obtinebitur $\int \frac{y dy}{\sqrt{1-y}} = -\frac{1}{2} \int \frac{y dy}{\sqrt{1-y}}$, qui est casus supra §. 26. tractatus. His duobus casibus exponens p erat numerus par, unde casus impares evoluti continentur.

Exemplum I. quo $p = 1$.

§. 50. Hoc igitur casu formula integralis postrema fiet $\int \frac{dx}{1+x^2} = A \arctan x$, ita ut posito $x=1$ prodeat $\frac{\pi}{4}$; tum vero aequatio nostra erit, $\int \frac{dx}{\sqrt{1-x^2}} = \frac{\pi}{4} \int \frac{dx}{\sqrt{1-x^2}}$, integrabilis scilicet ab $x=0$ ad $x=1$ extensis; ubi formula $\int \frac{dx}{\sqrt{1-x^2}}$ arcum curvae elasticae rectangulae exprimit, ideoque absolute exhiberi nequit.

Exemplum II. quo $p = 3$.

§. 51. Hoc ergo casu formula integralis postrema erit $\int \frac{x dx}{1+x^2} = \int dx - \int \frac{dx}{1+x^2}$, cuius integrale posito $x = 1$ fit $= 1 - \frac{\pi}{4}$, ita ut nunc aequatio nostra euadat

$$\int \frac{x dx}{\sqrt{1-x^2}} = - \left(1 - \frac{\pi}{4} \right) \int \frac{x dx}{\sqrt{1-x^2}}$$

quae formula integralis pariter absolute exhiberi nequit; exprimit enim applicatam curvae elasticae rectangulae.

§. 52. Quoniam autem haec duo exempla ad formulas inextricabiles perduxerunt, tamen iam pridem demonstravi, productum horum duorum integralium $\int \frac{dx}{\sqrt{1-x^2}} \cdot \int \frac{x dx}{\sqrt{1-x^2}}$ aequari areae circuli, cuius diameter $= 1$, siue esse $= \frac{\pi}{4}$; quam ob rem, binis exemplis coniungendis, hoc insigne theoremata adipiscimur $\int \frac{dx}{\sqrt{1-x^2}} \cdot \int \frac{x dx}{\sqrt{1-x^2}} = \frac{\pi^2}{16} \left(1 - \frac{\pi}{4} \right)$. Facile autem patet, innumera alia huiusmodi theoremata ex hoc fonte hauriri posse, quae, per se spectata, profundissimae indaginis sunt censenda.